

**ECHILIBRUL TREZORERIAL CERCETAT
PRIN PRISMA FLUXURILOR FINANCIARE
(ÎNCASĂRI – PLĂȚI)**

*Tatiana MANOLE, dr. hab., prof. univ., IEFS
Sofia ANGHEL, drd., ASEM*

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr.hab., prof. univ.

Acest articol descrie importanța echilibrului trezorerial prin prisma fluxului de echilibru financiar (venituri-cheltuieli) prin sistemul de trezorerie. Autorii descriu, de asemenea, semnificația Trezoreriei în ceea ce privește menținerea echilibrului. Acest articol va fi util pentru autoritățile publice centrale și locale, profesori, studenți care se ocupă cu științele economice și administrația publică.

Cuvinte cheie: *Trezoreria de Stat, echilibru bugetar, echilibru financiar, finanțe, bugetul de stat, bugetul local, bugetul național, deficit.*

Echilibrul general economic este expresia generalizată a echilibrului material al economiei naționale, a echilibrului forței de muncă și a echilibrului valoric. Se poate vorbi de o stare de echilibru *ex ante*, la elaborarea unui plan, a unui program sau a unui scenariu privind dezvoltarea economiei naționale, și de un echilibru *ex post*, atunci când s-a realizat această unitate indestructibilă între cele trei forme de manifestare a echilibrului (echilibrul material, echilibrul forței de muncă și echilibrul valoric). Echilibrul valoric vizează deopotrivă echilibrul financiar, echilibrul monetar și pe cel valutar, fiecare expresie valorică a echilibrului având o existență de sine stătătoare. Astfel spus, nu s-ar putea vorbi de un echilibru general cu caracter previzional dacă planul, programul sau scenariu care prefigurează dezvoltarea economiei naționale într-o anumită perioadă de timp ar prezenta un raport corespunzător între producția anumitor mijloace de producție și necesarul de asemenea produse, dar nu ar asigura locuri de muncă corespunzătoare întregii forțe de muncă de care dispune economia sau nu ar putea acoperi cu bunuri și servicii cererea solvabilă a societății [1].

**TREASURE EQUILIBRIUM THROUGH
THE PRISM OF FINANCIAL FLOWS
(RECEIPTS – PAYMENTS)**

*Tatiana MANOLE, PhD, University Professor, IEFS
Sofia ANGHEL, PhD Student, AESM*

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, Associate Professor

This article describes the importance of the treasury equilibrium through the prism of financial equilibrium flow (incomes-expenses) through treasury system. The authors also describe the significance of the Treasury regarding the maintenance of equilibrium. This article will be useful for central and local public authorities, teachers, students dealing with economic sciences and public administration.

Keywords: *State Treasury, Budget Equilibrium, Financial Equilibrium, Finance, State Budget, Local Budget, National Budget, Deficit.*

The general economic equilibrium is the generalized expression of the material equilibrium of the national economy, the labor equilibrium and value equilibrium. There can be an *ex ante* equilibrium when developing a plan, a program or a scenario for the development of national economy, and an *ex post* equilibrium when the unbreakable unity between the three forms of equilibrium manifestation is made (material equilibrium, labor equilibrium and value equilibrium). The value equilibrium also applies to financial equilibrium, monetary equilibrium and the foreign currency equilibrium, each value expression of equilibrium being independent. In other words, we may not speak of a general equilibrium with a forecasting character if the plan, program or scenario that prefigures the development of national economy in a given period of time would present an appropriate report between the production of certain means of production and the demand for such products, but would not provide suitable employment for the labor force available to the economy or might not cover the solvent demand for goods and services the entire

În echilibru general economic un loc deosebit ocupă echilibrul financiar ca parte componentă a echilibrului valoric.

Importanța echilibrului financiar, ca parte componentă a echilibrului valoric, poate fi evidențiată printr-o comparație între circulația sângelui și activitatea economică, efectuată încă în sec. XVI, de către F. Quesnay, în opera sa „Tabloul economic”: „Așa cum pentru asigurarea vieții și a mișcării continue un organism viu are nevoie de circulația sângelui, la fel – pentru asigurarea relațiilor economice, a dezvoltării, a ridicării nivelului de civilizație - o economie are nevoie de fluxuri financiare reclamate pentru realizarea acestor obiective” [1, p. 29].

society [1].

The financial equilibrium, as part of the value equilibrium, occupies a special place in the general economic equilibrium.

The importance of financial equilibrium as part of the value equilibrium can be highlighted by a comparison between blood flow and economic activity, made in XVI century by F. Quesnay, in his work “Tableau économique” (Economic Table): “As a living body needs blood circulation for life and continuous movement, the same – to ensure economic relations, development, raising the level of civilization - an economy needs claimed financial flows for achieving these goals” [1, p. 29].

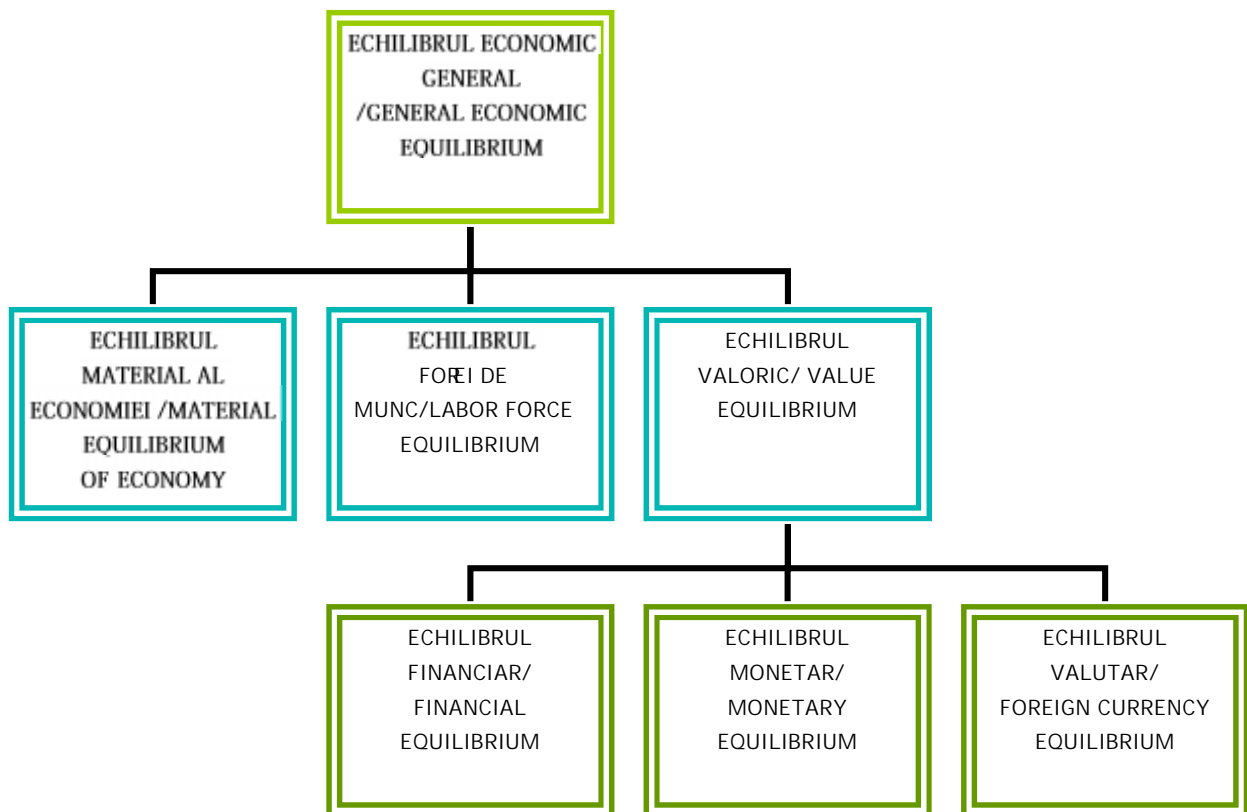

Figura 1. Componenta echilibrului economic general
Figure 1. Composition of general economic equilibrium

Constantin Popescu în lucrarea „Echilibrul înaintării” relatează că: „Echilibrul financiar reliefează concordanța relativă dintre sursele financiare și necesitățile de plată ale agenților economici; echilibrul bugetar reflectă concordanța relativă dintre veniturile și cheltuielile bugetare” [4, p. 123].

Economistul român Babe Alexandru subliniază că, pentru asigurarea echilibrului financiar, „trebuie să se acționeze pentru realizarea unei depline concordanțe între venituri și cheltuieli”. Într-o determinare financiară, însă, echilibrul financiar exprimă egalitatea dintre sursele financiare și mijloacele financiare necesare desfășurării

Constantin Popescu in his work “Advancement equilibrium” mentions that “the financial equilibrium highlights the relative consistency of financial resources and payment needs of businesses; budget equilibrium reflects the correlation between income and expenditure” [4, p. 123].

The Romanian economist Babe Alexander stresses that in order to ensure financial equilibrium there “must be taken actions to achieve full consistency between income and expenditure”. In a financial determination, however, financial equilibrium expresses the equality between financial sources and financial means necessary

activității de exploatare și comercializare pe termen lung și scurt [3, p. 24].

Echilibrul economic general poate fi apreciat sub mai multe aspecte, adică îmbracă mai multe forme, evident că și echilibrul financiar poate fi apreciat din diverse puncte de vedere, care, în marea lor majoritate, coincid cu criteriile de clasificare a formelor echilibrului economic.

Astfel, echilibrul financiar poate fi analizat în funcție de următoarele criterii de apreciere:

- nivelurile agregării economiei naționale: microeconomic, mezoeconomic și macroeconomic;
- modalitatea și perspectiva de analiză: statică și dinamică;
- perioada de timp pentru care se apreciază: termen scurt, termen mediu și termen lung;
- variabilele luate în considerare: parțial și global;
- momentul în care se face aprecierea față de momentul derulării operațiunilor care fac obiectul analizei întreprinse: anticipat și posterior.

O altă definiție dată de economiștii contemporani P. Banc, M. Bătrancea, I. Bătrancea specifică: „În cadrul echilibrului de ansamblu, echilibrul financiar ocupă un loc important, fiind definit ca starea ce se caracterizează printr-un flux permanent de fonduri bănești de natură financiară prin sistem, dar cu păstrarea integrității sistemului” [5, p. 32-33].

Marile echilibre pot fi definite ca raporturi de egalitate între nevoile și capacitățile de finanțare, ele exprimând chiar obiectul politicii financiare, înțelegând ca ajustare a capacităților de finanțare la nevoile de finanțare și plasarea acestor finanțări în serviciul acțiunii economice.

Echilibrul financiar reprezintă acea stare a mărimilor valorice, caracterizată prin existența unei anumite concordanțe relative, reflectată printr-un sistem de corelații și cuprinsă în limite considerate optime, între necesarul de resurse bănești pentru realizarea unor obiective sau acțiuni socio-economice și posibilitățile concrete de procurare sau asigurare a fondurilor bănești respective cu costuri și riscuri minime.

Echilibrul financiar are ca scop asigurarea echilibrată a fluxurilor financiare de intrare și ieșire, astfel, asigurând echilibrul financiar al Bugetului Public Național. În caz de neechilibru se caută soluții, în primul rând, prin atragerea împrumuturilor. Prin urmare, echilibrul financiar este o necesitate vitală pentru economia națională.

Asigurarea echilibrului financiar la nivel macroeconomic constituie o necesitate atât în condițiile conducerii centralizate, pe bază de plan imperativ, a economiei, cât și în economia de piață, în care programul de dezvoltare economico-socială, schițat de organe specializate de stat, are un caracter pur operativ. În funcție de mecanismul de funcționare a economiei, diferă și instrumentele folosite la constituirea și dirijarea fondurilor de resurse financiare, la proiectarea echilibrului financiar și la restabilirea acestuia în caz de perturbații apărute pe parcurs.

Echilibrul financiar public se construiește după trierea nevoilor sociale, stabilirea opțiunilor și priorităților în satisfacerea necesităților economiei naționale și asigurarea bazei materiale a acestora. Până se ajunge în acest stadiu

to conduct long- and short-term business operating and trading [3, p. 24].

General economic equilibrium can be assessed in many aspects, i.e. it can take several forms, evidently, and financial equilibrium can also be assessed from different points of view, which mostly coincide with the classification criteria of forms of economic equilibrium.

Thus, financial equilibrium can be analyzed according to the following assessment criteria:

- national economy aggregation levels: micro-economic, mesoeconomic and macroeconomic;
- the way and the perspective of analysis: static and dynamic;
- the assessed period: short, medium and long term;
- variables considered: partial and global;
- the time of assessment towards the time of operations of the undertaken analysis: prior and afterwards.

Another definition given by contemporary economists P. Banc, M. Batrancea, I. Batrancea specifies: “In overall equilibrium, financial equilibrium has a significant place, being defined as a condition characterized by a permanent flow of money from the financial system, but maintaining the integrity of the system” [5, p. 32-33].

Large equilibriums can be defined as relationships of equality between financing needs and capabilities, expressing the object of the financial policy, understood as an adjustment of the financing capacity to needs of financing and their placement at the service of economic action.

The financial equilibrium shows the state of the cash value, characterized by a certain relative correlation, reflected by a correlation system and contained within limits considered optimum between the necessary financial resources to achieve objectives or socio-economic actions and practical possibilities of purchasing or ensuring the funds with minimum costs and risks.

Financial equilibrium is designed to provide balanced input and output of financial flows, thus, ensuring financial equilibrium of National Public Budget. In the case of non-equilibrium solutions are sought primarily by attracting loans. Therefore, the financial equilibrium is vital to the national economy.

Ensuring financial equilibrium at the macroeconomic level is a necessity both in terms of centralized management of the economy based on mandatory plan, as well as for market economy, where the economic and social development program, outlined by specialized state bodies, has a purely operational character. Depending on the mechanism of the economy, different instruments are used for the formation and management of financial resources, design of financial equilibrium and restore in case of ongoing disturbances.

Public financial equilibrium is constructed by sorting the social needs, determining options and priorities in meeting the needs of national economy and ensuring their material base. Until it reaches this stage multiple versions

se elaborează multiple variante de bilanț financiar a economiei naționale, care au menirea să apropie nevoile de resurse pentru realizarea obiectivelor și acțiunilor considerate prioritare în perioada de referință, de posibilitățile de preocupare a acestora. În acest fel, prin iterații repetate, nevoile se dimensionează în funcție de posibilități, iar posibilitățile se examinează și se reexaminează în vederea identificării de resurse suplimentare, capabile să asigure satisfacerea într-o proporție cât mai mare a nevoilor sociale.

Realizarea echilibrului financiar necesită examinarea atentă a obiectivelor și acțiunilor prevăzute, urmărindu-se îmbunătățirea laturilor calitative ale acestora, creșterea eficienței lor economice. Totodată echilibrul financiar se stabilește în strânsă corelație cu echilibrul monetar și cu cel valutar, cele trei forme ale echilibrului valoric neputând să fie realizate decât în concordanță cu echilibrul material și echilibrul forței de muncă.

La elaborarea programului economiei naționale se ține cont de factorii cu acțiune previzibilă în perioada considerată. Întrucât în cursul executării acestuia pot să survină factori noi, neprevăzuți, care să acționeze fie asupra nevoilor sociale ce urmează a fi satisfăcute, fie asupra volumului de resurse de care dispune economia, este necesar ca la elaborarea programului să se prevadă anumite rezerve materiale, financiare și valutare. De aceea la determinarea echilibrului financiar este necesar să se ia în considerare și rezervele de resurse financiare pentru nevoi neprevăzute. Rezervele la care ne referim pot servi la sporirea producției în cursul anului, în anumite ramuri sau subramuri peste prevederile inițiale; realizarea unor investiții urgente sau de mare eficiență cu destinație economică ori socială, neavute în vedere inițial; aplicarea unor măsuri suplimentare de ridicare a nivelului de trai (majorarea salariilor și a pensiilor, a burselor acordate elevilor și studenților și a alocațiilor pentru hrană și medicamente în unitățile spitalicești etc.);

Echilibrul financiar se referă la resursele și necesitățile financiare ale întregii economii naționale. În acest sens în balanța financiară a economiei naționale – instrumentul cu ajutorul căruia se verifică echilibrul financiar al programului de activitate – își găsesc reflectarea toate resursele financiare ale economiei naționale, indiferent de proveniența acestora, de fondurile pe care le alimentează, de metodele de prelevare – repartizare utilizate și de destinația pe care o capătă. Balanța financiară a economiei naționale trebuie să fie astfel concepută încât să arate în mod distinct, resursele și destinația lor pe total economie și în cadrul fiecărui sector economic, fluxurile dintre sectoare și corelația pe ansamblu economiei.

Echilibrul financiar se sprijină în principal pe resursele financiare mobilizate pe plan național prin metode și căi diferite. Emisiunea bănească nu trebuie să fie ca mijloc de echilibrare a balanței financiare. Ea se reflectă în echilibru financiar numai în măsura în care servește ca resursă de creditare pe termen scurt, în strictă concordanță cu nevoile economiei naționale.

Echilibrul financiar oferă posibilitatea unor judecăți de valoare nu numai la nivelul sistemului financiar ori al fiecărui fond de resurse financiare, ci și în profil teritorial.

of financial balance of national economy are developed, which are designed to close the resources needs to the achieving of the objectives and actions considered a priority in the referred period, the possibilities of their concern. In this way, through several iterations, the needs are sized according to the possibilities, and opportunities are examined and reviewed in order to identify additional resources, capable of satisfying a larger proportion as social needs.

Achieving financial balance requires consideration of the objectives and activities, aiming at improving the quality of their sides, their economic efficiency. Also the financial equilibrium is established in close correlation with the monetary and foreign currency equilibrium, the three forms of equilibrium being unable to be carried out only in accordance with the material and employment equilibrium.

In developing the national economy program is taken account of the factors with predictable action during the considered period. Since during its implementation new, unforeseen factors may arise, that may influence the social needs that are necessary to be satisfied or the amount of resources available to the economy, is necessary to provide certain material, financial and foreign currency reserves when developing a program. Thus, when determining the financial equilibrium is necessary to take into account the reserves of financial resources for unforeseen needs. The reserves we refer to may serve to increase production during the year in certain branches or sub-branches over the original provisions; implementation of urgent or high efficiency investments with economic or social purpose, initially untaken into account; implementation of additional measures of raising standard of living (increase of salaries and pensions, scholarships given to students and allowances for food and medicines in hospitals, etc.);

The financial equilibrium refers to financial resources and needs of the entire national economy. In this sense the financial balance of national economy - the instrument which helps to verify the financial equilibrium of the working program - covers all the financial resources of the national economy, regardless of their origins, the funds they supply, the methods of sampling and distribution used and the purpose it has. The financial balance of the national economy must be designed so as to show separately, the resources and their use within economy in general and each economic sector, the flows between sectors and the correlation of economy overall.

Financial equilibrium is based primarily on financial resources mobilized nationally by different methods and ways. Money issue should not be a means of balancing the financial equilibrium. It is reflected in the financial equilibrium to the extent it serves as a resource for short-term credit, in strict accordance with the needs of the national economy.

Financial equilibrium offers the opportunity of value judgments not only to the financial system level or of each fund of financial resources, but also territorial. Under this

Sub acest ultim aspect, echilibrul financiar arată, la nivelul unităților administrativ-teritoriale, raportul dintre resursele financiare și destinația acestora, scoțând în evidență discrepanțele care continuă să mai existe între diferite regiuni ale țării în cea ce privește potențialul lor financiar. Lichidarea rămănerii în urmă din punct de vedere economic a unor zone geografice face necesară o redistribuire a resurselor financiare între teritorii (zone), iar în cadrul acestora, între orașe, municipii și comune.

O problemă importantă care se ridică în procesul elaborării balanței financiare este aceea a determinării nivelului optim la care se construiește echilibrul financiar. Acest nivel poate fi definit atât prin mărimea absolută a resurselor financiare, potențial mobilizate în perioada considerată, în vederea satisfacerii nevoilor sociale triate, cât și prin mărimea relativă a acestora, adică prin creșterea procentuală prevăzută a se realiza, comparativ cu perioada de bază. Așa de exemplu, în anii de referință se poate lua în considerare o creștere a resurselor financiare de 2%, 5%, 10% sau mai mare, comparativ cu anul precedent. Cu cât mai ridicat este nivelul la care se stabilește echilibrul financiar, cu atât mai înalt poate fi gradul de satisfacție a nevoilor economice și sociale în perioada considerată.

Nivelul resurselor financiare depinde, în primul rând, de mărimea produsului intern brut realizabil în perioada considerată și de proporția în care acesta servește pentru consum și, respectiv, pentru formarea brută de capital. Cu cât mai mare este produsul intern brut, cu atât mai mari sunt posibilitățile de constituire a fondurilor de resurse financiare. Utilizarea în scopuri productive a unei importante părți a produsului intern brut asigură reproducția pe baze lărgite – premiază a sporirii producției materiale și a resurselor bănești de care dispune societatea. Creșterea intensivă a producției duce la sporirea mai accentuată a resurselor financiare decât creșterea extensivă.

La resursele financiare, reprezentând produsul intern brut, se adaugă cele rezultate din valorificarea unei părți a avuției naționale – bunuri (active imobilizate) de natura mijloacelor fixe scoase din uz ca urmare a uzurii lor fizice sau morale.

La stabilirea nivelului echilibrului financiar este indicat a se lua în considerare numai resursele pe care societatea le poate mobiliza pe piața internă, nu și cele de proveniență externă.

Cu toate acestea, în procesul decizional pot să apară situații care să pledeze pentru realizarea unor obiective ce reclamă un efort financiar mai mare decât este capabilă economia să suporte din resurse proprii. În măsura în care organele de decizie competente ajung la concluzia că este imperios necesară realizarea anumitor obiective economice în anul considerat – pentru consolidarea echilibrului material ori a celui valutar, micșorarea dependenței energetice și de materii prime față de străinătate sau care prezintă certitudinea că din produsele obținute la punerea lor în funcțiune se va putea asigura rambursarea într-un termen rezonabil a creditului extern – se poate lua în considerare construirea echilibrului financiar la un nivel mai înalt, prin atragerea unor resurse din afară.

În asemenea cazuri, trebuie avute în vedere condițiile

aspect, the financial equilibrium shows, at the level of administrative-territorial units, the ratio between financial resources and their use, highlighting the disparities which still exist between different regions of the country in terms of their financial potential. The liquidation of lagging behind economically of some geographic areas requires the redistribution of financial resources between regions (zones) and within them, between cities, municipalities and towns.

An important issue arising in the process of preparing the financial balance is to determine the optimal level at which is formed the financial equilibrium. This level can be defined both by the absolute size of financial resources, potentially mobilized in the considered period to meet the sorted social needs, and through their relative size, i.e. the percentage increase is expected to be achieved, compared to the basic period. So for example, in the reference years may be taken into account an increase in financial resources of 2%, 5%, 10% or more, compared with the previous year. The higher is the level at which financial stability is established; the higher is the degree of satisfaction of the economic and social needs in the considered period.

The level of financial resources depends primarily on the size of gross domestic product in the considered period and the degree to which it is used for consumption and, respectively, gross capital formation. The higher the gross domestic product, the greater are the possibilities of establishing the funds of financial resources. Productive use of a large part of gross domestic product ensures expanded bases reproduction – the premise of increasing material production and financial resources available to the society. Intensive growth of production leads to increased financial resources even further than extensive.

To the financial resources, accounting for gross domestic product, are added those resulted from the capitalization of part of the national wealth – goods (fixed assets) taken out of usage due to their physical or moral wear.

In determining the appropriate level of financial equilibrium is required to take into account only the resources that society can mobilize on domestic market, without those of foreign origins.

However, in decision-making process there might occur situations that plead for the achievement of goals that require a greater financial effort than the economy is able to bear from its own resources. To the extent that competent decision-making bodies conclude that it is imperative to achieve certain economic objectives in the considered year – in order to strengthen the material or exchange equilibrium, reducing the energetic and raw materials dependence from abroad or that presents the certainty that the products obtained out of their usage ensures the reimbursement of external credit within a reasonable term – may be taken into account the establishment of a financial equilibrium at a higher level by attracting resources from the outside.

In such cases, should be considered the existing

existente pe piața externă în ce privește prețurile materiilor prime, combustibilului și altor bunuri din import și raportul dintre acestea și prețurile produselor finite; rata dobânzii nominale și reale la creditele externe; venitul net actualizat estimat a se realiza pe seama capacităților prevăzute a se finanța cu resurse externe; rata internă a rentabilității; valuta în care se eliberează creditul și tendința de apreciere sau depreciere a acestea etc., Interesează nu numai condițiile din momentul contractării creditului extern, ci și evoluția acestora în întreaga perioadă până la rambursarea datoriei contractate.

Volumul resurselor financiare publice variază în funcție de mărimea PIB, de proporțiile în care acestea se repartizează pentru consum și formare brută de capital, de regimul amortizării mijloacelor fixe, de proporția participării persoanelor fizice și juridice la constituirea fondurilor de resurse financiare ale societății, ca și de alți factori. Necesitățile de resurse financiare la rândul lor, depind de volumul investițiilor prevăzute a se realiza în perioada considerată, de volumul producției, desfacerilor de mărfuri, lucrărilor de executat și serviciilor de prestat, de viteza de rotație a fondurilor, de programul de cercetare și exploatare geologică, de obiectivele social-culturale, ca și de exigențele apărării țării, a securității financiare și de nevoile administrației.

Datorită multitudinii factorilor care determină volumul resurselor financiare și, respectiv al necesităților de resurse, și nivelul echilibrului *ex ante* diferă de la o perioadă la alta, în funcție de condițiile concrete ale acesteia. Este evident că la ritmuri rapide de creștere a producției și de reducere a costurilor de producție, echilibrul financiar se va stabili la niveluri înalte. Aici raporturile de interdependență dintre dinamica PIB și dinamica resurselor financiare sunt evidente; o economie care cunoaște ritmuri de creștere va realiza un volum tot mai mare de PIB și, respectiv, de resurse financiare care asigură lărgirea producției și satisfacerea într-o mai mare măsură a celorlalte nevoi ale societății [1].

Dezechilibrele pieței bunurilor și serviciilor, ale pieței forțelor de muncă, dintre veniturile bănești ale populației și nevoile de trai ale acesteia în Republica Moldova au influențat negativ la veniturile și cheltuielile publice și au condus la formarea unui deficit financiar public. Deși au fost întreprinse o serie de măsuri, în special, în ceea ce privește colectarea impozitelor și taxelor și deblocarea situației financiare între sistemul bugetar și agenții economici, putem afirma că politica bugetar-fiscală a fost pasivă și bugetul doar a reflectat situația nefastă a economiei.

Situația economică, politică și calamitățile naturale în care s-a aflat în ultimii ani Republica Moldova au lăsat o amprentă negativă și asupra volumului producției pe activități economice în general și ca urmare și asupra impozitelor nete pe produs și import.

Mai jos vom prezenta dinamica principalilor indicatori macroeconomici din Republica Moldova pe anii 2005-2008 în sectorul industrial și în cel agricol. În sectorul industrial se înregistrează o ameliorare a situației, iar în 2009 volumul producției industriale scade, la fel și în sectorul agricol se observă aceeași situație.

external market conditions regarding the prices of raw materials, fuel and other imported goods and the relationship between them and finished product prices; nominal and real interest rate on foreign loans; estimated discounted net income achieved at the expense of expected capacity to be financed with external resources; internal rate of return; currency in which the credit is issued and their trend of appreciation or depreciation etc. The contracting external credit conditions are not the only ones of interest but also their evolution throughout the whole period before repayment of the contracted debt.

The volume of public financial resources vary depending on the size of GDP, the extent to which they are distributed for consumption and gross capital formation, fixed asset depreciation regime, the proportion of individuals and businesses participation in the formation of a company funds of funds of financial resources, and other factors. The need for financial resources in turn, depend on the volume of investments provided for the considered period, the volume of production and sales of goods, works executed and services rendered, the speed of rotation of funds, operational and geological research program, social and cultural objectives, as well as the country's defense requirements, financial security and administration needs.

Due to the multitude of factors that determine the volume of financial resources and, respectively of the resources needs, the level of *ex ante* equilibrium varies from one period to another, depending on its specific conditions. It is obvious that having rapid rate of growth of output and reduced production costs, the financial equilibrium will be set at high levels. This interdependent relationship between GDP growth and dynamics of financial resources is obvious; an economy with growth rates will produce a growing volume of GDP and, respectively, of financial resources that ensure the expanding of production and meet to a greater extent the other needs of society [1].

The disequilibrium of goods and services market, of labor market, between money incomes of population and needs of living in the Republic of Moldova had a negative influence on public revenue and expenditures and led to the formation of a public financing deficit. Although a number of measures were undertaken, especially in terms of collecting taxes and unblocking the financial situation between the budgetary system and businesses, we can say that the fiscal policy was passive and the budget reflected the bad economic situation.

The economic and political situation, as well as the natural disasters that Moldova had to face during the recent years has left a negative imprint on the volume of production of economic activity in general and as a result on the net taxes on products and imports.

Below we present the dynamics of main macroeconomic indicators from the Republic of Moldova during 2005-2008 in industry and agriculture. The industrial sector recorded an improvement of the situation and in 2009 the industrial production volume decreases, the same situation can be also observed in the agricultural sector.

Tabelul 1/Table 1

Dinamica principalilor indicatori macroeconomici din Republica Moldova în anii 2005-2009
The dynamics of main macroeconomic indicators from the Republic of Moldova during 2005-2009

Indicatorii / Indicators	2005	2006	2007	2008	2009 preliminar/ preliminary
PIB (prețuri curente)/ GDP (current prices)	37 651 ,9	44 754,4	53 429,6	62 922,0	60 043,0
-în % față de anul precedent /-in % compared with the previous year	107,5	104,8	103,0	107,8	93,5
Volumul producției industriale prelucrătoare (mii.lei) (prețuri curente)/ Industrial manufacturing output (thousand MDL) (current prices)	22 730, 6	24 523, 9	27 790, 2	31 411, 2	28 180, 4
-în % față de anul precedent /-in % compared with the previous year	106,3	93,4	98,5	101,5	77,6
Volumul producției agricole (mii.lei) (prețuri curente)/ Agricultural output (thousand MDL) (current prices)	12 832, 4	13 926, 3	13 031 ,0	16 697, 6	13 437, 7
-în % față de anul precedent /-in % compared with the previous year	98,8	97,7	76,1	134,3	90,4

Sursa: Departamentul de Statistică și Sociologie al Republicii Moldova, www.statistica.md, Banca Națională a Moldovei, www.bnm.md/ / Source: Department of Statistics and Sociology of the Republic of Moldova, www.statistica.md, National Bank of Moldova, www.bnm.md.

Analiza datelor tabelului prezentat, indică evoluția crescătoare a PIB, începând cu anul 2005 până în 2008, iar în anul 2009 se înregistrează o scădere a PIB de la 107,8 până la 93,5% față de anul precedent sau scădere cu 14,3%. Aceeași tendință de scădere are loc și în volumul producției industriale prelucrătoare (- 23,90%) și respectiv a volumului producției agricole (- 43,90%). În anul 2008 se înregistrează o majorare a volumului producției industriale cu 3% în prețuri comparabile, și a producției agricole cu 58,2% față de anul precedent .

Însărcinată cu execuția efectivă a operațiunilor de încasări și plăți prevăzute prin legea bugetară anuală a finanțelor publice, Trezoreria este casierul bugetului de stat. Mișcările de fonduri în cadrul Trezoreriei rezultă din operațiunile permanente, vizând, pe o parte, resursele permanente ale statului, în cadrul cărora impozitele ocupă un rol esențial, iar pe de altă parte, cheltuielile permanente, care cuprind cheltuielile ordinare, cheltuielile de capital, transferuri, etc. Realizând aceste operațiuni, Trezoreria își manifestă o atitudine pasivă, deoarece aceste operațiuni sunt fixate prin legea finanțelor și i se impun Trezoreriei, deoarece în acest caz ea nu exercită direct funcția de casier, în esență, asigurând numai derularea corectă în timp și în spațiu a acestor operațiuni” [6].

Informațiile referitoare la fluxurile de trezorerie sunt folosite pentru utilizatorii care doresc să prognozeze necesitățile viitoare în numerar ale unei instituții publice, capacitatea sa de a genera fluxuri de trezorerie în viitor și de a finanța modificările din domeniul și natura activităților sale, modul în care instituția respectă legislația și reglementările (inclusiv bugetul aprobat, sau planurile de finanțare) și în a decide dacă există necesitatea de a oferi

The analysis of the data presented in the table indicate the upward trend in GDP since 2005 to 2008 and in 2009 recorded a decrease of GDP from 107.8 to 93.5% compared to the previous year or decreased by 14.3%. The same downward trend occurs in industrial manufacturing output (-23.90%) and respectively agricultural output (- 43.90%). In 2008 it recorded an increase in industrial output by 3% in comparable prices, agricultural production by 58.2% compared to the previous year.

Responsible for the effective implementation of the transactions of receipts and payments provided by the Annual Budget Law of public finances, the Treasury is the treasurer of the state budget. Movements in Treasury funds resulting from ongoing operations, focusing on the one hand, the permanent resources of the state in which taxes play an essential role, and on the other hand, permanent expenses, including ordinary expenses, capital expenditures, transfers etc. Performing these operations, the Treasury expresses a passive attitude, because these operations are set by law of finance and imposed to the Treasury, as in this case it does not directly exercise the function of treasurer in essence, only ensures proper operation in time and space of these operations” [6].

Treasure cash flow information is useful for users who wish to forecast future cash needs of a public institution, its ability to generate future cash flows and fund changes in its field and nature of its activities, the way in which the institution complies with legislation and regulations (including the approved budget, or financing plans) and to decide whether there is a need to provide

resurse.

Gestiunea încasărilor și plăților are în vedere previziunea, dimensionarea și corelarea acestor operațiuni astfel încât să se obțină un echilibru monetar stabil evitându-se situațiile de insolvență sau de incapacitate de plată, precum și de formare a unor lichidități primare prea mari, care să stea neutilizate. Gestiunea încasărilor și plăților presupune încasarea la timp și în cuantumul legal a tuturor creanțelor pentru a se putea efectua la timp plățile către parteneri.

Previziunile de încasări se bazează pe previziunea vânzărilor, ținându-se cont însă și de modul cum plătesc clienții. Unii clienți plătesc greu, cu amânări, situație care trebuie reflectată, reducând corespunzător volumul încasărilor periodice. Modul cum se face plata are, de asemenea, o importanță mare. Plata cash, deși preferată, este uneori relativă: când se face în numerar este imediată, când se face cu cecuri, suportă, inevitabil, unele amânări până când banii devin disponibili pentru vânzător (este vorba de timpul de depunere la bancă a cecului, remiterea lui către bancă debitorului, transferul propriu-zis și apariția sumei în contul furnizorului). Când este vorba de un virament se produc, de asemenea, întâzieri ale circuitului financiar față de cel real (timpul afectat expedierii mărfurilor, recepția de către client, expedierea cecului către furnizor și apoi circulația acestuia până la încasare).

Previziunile de plată (cheltuieli) se referă în primul rând la cumpărări de mărfuri, dar și la plata salariilor, impozitelor, dobânzilor, cheltuielilor administrative etc. Pentru stabilirea cheltuielilor de cumpărare se ține seama atât de volumul cumpărărilor cât și de termenele de plată acordate de furnizor. Adesea previziunile de cumpărări se corelează cu previziunile de desfacere, cu un decalaj legat de condițiile de stocare. Previziunile cheltuielilor de cumpărare sunt cu atât mai complexe cu cât este mai mare numărul furnizorilor și mai variate condițiile de plată. Cheltuielile de salarizare se previzionează, de regulă, în funcție de volumul lor în perioada de bază, de posibilitatea creșterii numărului personalului, de remunerațiile lunare, etc. Alte cheltuieli cum sunt impozitele, taxele, vărsămintele se dimensionează conform reglementărilor legale.

Echilibrul financiar proiectat la nivelul macroeconomic pe instituțiile publice din Republica Moldova, nu ar fi suficient, dacă s-ar asigura menținerea lui pe întreg parcursul anului de referință. Echilibrul financiar pe întregul sistem bugetar se asigură cu ajutorul bugetului public național care îndeplinește un rol activ în fundamentarea programului economic. Acest program are însă un caracter orientativ, ceea ce face ca în timpul execuției sale să apară, după caz, abateri favorabile sau nefavorabile față de prevederile, care să răsfrâng în mod inevitabil asupra indicatorilor financiari.

Bugetul public național se întocmește pe componente de către instituțiile publice, anual cu descifrări lunare. Aceste previziuni permit aproximări ale împrumuturilor pe termen scurt necesare sau posibilităților de depozitare pe termen scurt, dar nu dau răspuns menținerii echilibrului financiar de la o zi la alta. Este necesar estimarea cât mai precisă a încasărilor și plăților, zilnic sau săptămânal. A gestiona încasările și plățile zi cu zi înseamnă a avansa sau devansa

resources.

Receipts and payments management envisages planning, sizing and matching of these operations so as to obtain a stable monetary equilibrium avoiding situations of insolvency or default, as well as formation of a too primary liquidity to sit unused. Receipts and payments management requires timely collection and legal amount of all claims to be able to make timely payments to partners.

Receipts forecasts are based on sales forecasts, but also taking into account the way customers pay. Some customers pay hard with delays, a situation which must be reflected, appropriately reducing the volume of regular earnings. The way payments are done also has a great importance. The cash payment, although preferred, is often relative: when made in cash it is immediate, when made with checks, it inevitably bears some delays until money becomes available to the seller (it is about time of rendering the check to the bank, remitting it to the debtor's bank, the transfer itself and the emergence of the amount in the provider's account). In the case of a transfer also occur delays in financial flow compared to the real one (time of the shipment of goods, receipt by the customer, sending the check to the supplier and then movement to its cashing).

Forecasts of payment (expenditures) relate primarily to purchases of goods and payment of wages, taxes, interests, administrative costs, etc. In determining the costs of buying is taken into account both the volume of purchases and payment terms provided by the supplier. Often purchase forecasts correlate with sales forecast, with a lag related to storage conditions. Purchasing expenditure forecasts are even more complex, the greater the variety of providers and payment terms. Labor costs are forecasted, usually depending on their volume during the base period, the possibility of increasing the number of staff, monthly salaries, etc. Other expenses such as taxes, fees, payments shall be sized according to legal regulations.

The projected financial equilibrium at the macroeconomic level for public institutions in the Republic of Moldova would not be enough, unless its maintenance is ensured throughout the year. Financial equilibrium for the entire budget system is ensured by public national budget that has an active role in the substantiation of the economic program. This program, however, is a guide, thus during its execution may occur, when appropriate, favorable or unfavorable deviations from provisions that would inevitably influence the financial indicators.

Public national budget is drawn up on components by public institutions annually with monthly interpretations. These predictions allow approximations of necessary short-term loans or possible short-term storage, but do not answer the maintaining of the financial equilibrium every day. A more precise estimate of receipts and payments is required, daily or weekly. To manage daily receipts and payments means to advance or outrun in time the institution's expenditures and receipts respecting the undertaken commitments.

în timp cheltuielile și încasările instituției, respectând angajamentele asumate.

Determinarea mărimii dezechilibrului financiar la nivelul bugetului public național în RM se face în funcție de veniturile și cheltuielile bugetare ce se iau în considerare. De asemenea, volumul cheltuielilor primare este determinat atât de ansamblul legilor și actelor normative ce reflectă obligațiile statului, a agențiilor economice cât și de eficiența privind finanțarea serviciilor publice. În fiecare moment, diferența dintre veniturile și cheltuielile statului poate fi interpretată prin analiza statică sau dinamică. Mai jos redăm dinamica veniturilor, cheltuielilor, excedentului (deficitului) bugetului public național (tabelul 2).

The determination of the size of financial disequilibrium at the level of public national budget in the Republic of Moldova is done in terms of budget income and expenditure that are taken into account. Also, the volume of primary expenditure is determined both by the laws and regulations that reflect the state's and businesses' obligations, as well as the efficiency of public services financing. Each time, the difference between income and expenditure of state can be interpreted by static or dynamic analysis. Below we present the dynamics of income, expenditure, surplus (deficit) of the national public budget (table 2).

Tabelul 2/Table 2

Dinamica veniturilor, cheltuielilor, excedentului (deficitului) bugetului public național în anii 2005-2009 (executat)
Dynamics of income, expenditure, surplus (deficit) of the national public budget during 2005-2009 (executed)

Indicatorii/Indicators	2005	2006	2007	2008	2009
Veniturile/ Revenues (mln. MDL)	14704,0	17847,8	22292,0	25516,9	23517,7
Pondere în PIB/ Share in GDP, %	39,05	39,88	41,72	40,55	39,17
Cheltuielile/ Expenditure (mln. lei)	13949,2	17973,9	22415,6	26146,9	27354,3
Pondere în PIB/ Share in GDP, %	37,05	40,2	42,0	41,6	45,56
Excedentul (deficitul)/ Surplus (deficit) (mln. MDL)	754,8	-126,1	-123,6	-630,0	-3836,6
Pondere în PIB/ Share in GDP, %	2,00	-0,28	-0,23	-1,00	-6,39

Sursa: Calculat de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și a datelor Biroului Național de Statistică www.mf.gov, www.statistica.md/

Source: Calculated by the author based on the data of the Ministry of Finance of the Republic of Moldova and the National Bureau of Statistics www.mf.gov, www.statistica.md.

Datele tabelului 2 reflectă faptul că volumul veniturilor colectate la nivelul bugetului public național nu acoperă necesitățile de cheltuieli ale statului. Astfel, observăm că, în prima etapă, 2005-2007, se înregistrează o creștere a volumului veniturilor de la 39,05% la 41,72% în PIB, concomitent se majorează și cheltuielile de la 37,05% la 42,0% în PIB, fapt ce a determinat micșorarea excedentului și creșterea, de la an la an, a deficitului până la - 0,28, apoi micșorarea lui în anul 2007 până la - 0,23% în PIB. Cea de-a doua etapă, perioada 2008-2009, poate fi caracterizată de o scădere a volumului veniturilor până la 39,17% în PIB și creșterea cheltuielilor în proporție de 45,56% în PIB, urmărindu-se o creștere avansată a deficitului bugetar în mărime de la -1,00 la -6,39 în PIB.

Practic, se dovedesc concluziile autorilor, conform cărora fiecare buget este prognozat și executat în baza datelor bugetelor din anii precedenți, ca mărime și pondere în PIB, fără complicații sau intervenția mai activă a statului în dezvoltarea țării. Astfel, determinarea deficitului fiscal și dinamica acestuia pe bugetul de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale, BASS și FAOM în perioada 2005-2009 sunt reflectate în tabelele următoare (vezi tabelele 3 și 4).

The data in table 2 shows that the amount of collected revenues at the level of national public budget does not cover the state's spending needs. Thus, we see that during the first phase, 2005-2007, was registered an increase in the volume of revenues from 39,05% to 41,72% in GDP, while expenditures are increased from 37,05% to 42,0% GDP, which resulted in reducing the surplus and increase from year to year of the deficit, down to - 0.28, then its decrease by 2007 up to - 0,23% of GDP. The second phase, 2008-2009, can be characterized by a decrease in the turnover up to 39.17% in GDP and growth in expenditure ratio of 45,56% of GDP, having an increase of the budget deficit from -1.00 to -6,39 in GDP.

Basically, the authors prove the conclusions, according to which each budget is projected and executed based on budget data from previous years as size and share in GDP, without complications or more active intervention of state in the country's development. Thus, the determination of the fiscal deficit and its dynamics on the state budget, budgets of administrative-territorial units, BASS and FAOM during 2005-2009 are reflected in the following tables (tables 3 and 4).

Tabelul 3/Table 3

**Dinamica veniturilor, cheltuielilor și excedentului (deficitului) bugetului de stat
pe anii 2005-2009 (executat)
Dynamics of income, expenditure and surplus (deficit) of state
budget for 2005-2009 (executed)**

Indicatorii/ Indicators	2005	2006	2007	2008	2009
Veniturile/Revenues (mln.lei)	9062,2	11117,3	14058,6	15977,5	13833,0
Ponderea în PIB/ Share in GDP, %	24,06	24,84	26,31	25,39	23,03
Cheltuielile/ Expenditures (mln.lei)	8482,6	11019,3	14257,1	16466,0	17203,0
Ponderea în PIB/ Share in GDP, %	22,52	24,62	26,68	26,17	28,65
Excedentul (deficitul)/ Surplus (deficit) (mln.lei)	579,8	98,0	-198,5	-488,5	-3370,0
Ponderea în PIB/ Share in GDP, %	1,54	0,22	-0,37	-0,77	-5,61

Sursa: Calculat de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și a datelor Biroului Național de Statistică www.mf.gov, www.statistica.md/

Source: Calculated by the author based on data of the Ministry of Finance of the Republic of Moldova and the National Bureau of Statistics www.mf.gov, www.statistica.md/

Din datele tabelului 3 de mai sus observăm că, veniturile bugetului de stat în anii 2005-2007 sunt în creștere de la 24,06% în PIB la 26,31%, apoi în anii 2008-2009 se înregistrează o scădere de la 25,39% până la 23,03%. Însă cheltuielile bugetului de stat în anii 2005-2007 sunt în creștere de la 22,52% până la 28,65% sau cu 6% în PIB.

Excedentul bugetar înregistrat în anii 2005 și 2006 se datorează atât scăderii ponderii cheltuielilor în PIB, cât și creșterii constante a veniturilor bugetului de stat. Însă începând cu anii 2007-2009 deficitul s-a majorat considerabil de la - 0,37% la -5,61% în PIB.

În anul 2009 sistemul finanțelor publice a fost puternic afectat din două motive: pe de o parte este vorba de efectele crizei, care au provocat reduceri drastice ale încasărilor la buget, pe de altă parte, poate mai importantă decât prima, asumările nerealiste prevăzute în bugetul aprobat. Anul 2009 a arătat că inițial s-a prognozat o sumă, care ulterior a ajuns să fie cu 20% mai mică. Așteptările incluse în buget au fost exagerate.

O altă verigă a sistemului bugetar, care constituie partea integrantă a bugetului public național, se referă la bugetele unităților administrativ-teritoriale. Importanța bugetelor unităților administrativ-teritoriale derivă din funcția principală a acestora și anume: realizarea măsurilor pentru satisfacerea necesităților social-economice și culturale ale populației și pentru dezvoltarea teritoriului din subordine.

The data of table 3 shows that the state budget revenues in 2005-2007 were up from 24.06% to 26.31% of GDP, and in 2008-2009 recorded a decrease from 25.39% to 23.03%. But the state budget expenditure in 2005-2007 was up from 22.52% to 28.65% or 6% of GDP.

The budget surplus recorded in 2005 and 2006 was due to the decrease of expenditures in GDP, but also of the increase of budget revenues. But starting from 2007 - 2009 the deficit increased considerably - from 0.37% to -5.61% of GDP.

In 2009 the public finance system was severely affected for two reasons: on the one hand it is the crisis that led to drastic cuts in budget revenues, on the other hand, perhaps more important than the first, the unrealistic assumptions in the approved budget. The year 2009 showed that the initially there was projected an amount, which later came to be 20% lower. The expectations included in the budget were exaggerated.

Another link in the budgetary system, which is an integral part of national public budget, refers to administrative-territorial units budgets. The importance of administrative-territorial units' budgets derives from their primary function, namely: implementation of measures to meet social, economic and cultural needs of population and development planning in subordination.

Tabelul 4/Table 4

**Dinamica veniturilor, cheltuielilor și excedentului (deficitului) bugetelor
unităților administrativ-teritoriale în anii 2005-2009 (executat)**
**Dynamics of income, expenditure and surplus (deficit) of administrative-territorial
units budgets during 2005-2009 (executed)**

Indicatorii/ Indicators		2005	2006	2007	2008	2009
Veniturile bugetelor unităților administrativ-teritoriale (mln.lei)/ <i>Administrative-territorial units budget revenues (mln.lei)</i>		3778,8	4796,0	5648,5	6128,9	6286,1
Pondere/ Share, (%)	în veniturile publice/ <i>in public revenues</i>	25,69	26,87	25,33	24,01	26,72
	în PIB/ <i>in GDP</i>	10,03	10,72	10,57	9,74	10,47
Din totalul veniturilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale: Veniturile proprii/ <i>Of the total budget revenues of administrative-territorial units (mln.lei)</i>		2313,2	2626,4	3038,6	2874,6	2670,3
Transferuri de la bugetul de stat, (mln.lei)/ <i>Transfers from the state budget (mln. lei)</i>		1465,6	2169,6	2609,9	3254,3	3615,8
Pondere Transferurilor/ <i>Share of transfers, (%)</i>	în veniturile totale ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale/ <i>in total revenues of administrative-territorial units budgets:</i>	38,78	45,24	46,21	53,10	57,52
	în PIB/ <i>in GDP</i>	3,89	4,85	4,88	5,17	6,02
Cheltuielile bugetelor unităților administrativ-teritoriale (mln.lei)/ <i>Administrative-territorial budget expenditures (mln. lei)</i>		3775,8	5063,0	5627,1	6432,1	6530,9
Pondere/ Share, (%)	în cheltuielile publice totale/ <i>in total public expenditures</i>	27,06	28,17	25,10	24,60	23,87
	în PIB/ <i>in GDP</i>	10,02	11,31	10,53	10,22	10,88
Excedentul (deficitul) (mln.lei) / <i>Surplus (deficit) (mln. lei)</i>		3,0	-267,0	21,4	-303,1	-244,8
Pondere în PIB/ <i>Share in GDP, %</i>		7,96	0,60	0,04	0,48	0,41

Sursa: Calculat în baza datelor Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și a datelor Biroului Național de Statistică www.mf.gov, www.statistica.md/ / Source: Calculated based on data from the Ministry of Finance of the Republic of Moldova and the National Bureau of Statistics www.mf.gov, www.statistica.md

Din analiza datelor din tabelul 4 observăm că, în practică, acest lucru este destul de dificil de efectuat, iar ca modalitate de echilibrare a bugetelor unităților administrativ-teritoriale legislația prevede transferurile. Importanța transferurilor bugetare derivă dintr-o dublă semnificație a acestora, uneori contradictorie și anume: pe de o parte, există necesitatea obiectivă de susținere a unor unități teritoriale, care nu pot, prin performanțele sale

The analysis of data from table 4 shows that in practice this is quite difficult to perform, and as a means of balancing the budgets of administrative-territorial legislation provides the transfers. The importance of budgetary transfers arises from their double meaning, sometimes contradictory, namely: on the one hand, there is an objective need to support some territorial units, which can not by their economic performance, to cover expenses

economice, să-și acopere cheltuielile și, pe de altă parte, aceasta creează unele probleme unităților puternice din punct de vedere economic, cât și realizarea insuficientă a potențialului economic al administrațiilor nevoiașe. În ceea ce privește alocarea transferurilor de la bugetul de stat, situația este prezentată în tabelul 4. Ponderea veniturilor unităților administrativ - teritoriale în volumul total al veniturilor publice este destul de importantă, variind între 25% și 26%, respectiv circa 10% în PIB, însă partea semnificativă a acestora de 47% este asigurată de transferurile bugetului de stat. O asemenea susținere a unităților administrativ-teritoriale este prevăzută de legislația în vigoare, dar rămâne sub semnul întrebării autonomia acestei verigi. Cheltuielile bugetelor unităților administrativ-teritoriale în ultimii ani 2008-2009 depășesc veniturile și transferurile obținute de la bugetul de stat, constituie 26% din volumul total al cheltuielilor publice sau 10% în PIB. În opinia autorilor, în procesul de executare a bugetelor UAT apar unele probleme, ca:

- lipsa unei voințe manageriale la nivelul autorităților publice locale în vederea încasării restanțelor la plăți ale agenților economici în bugetele UAT, a prioritizării și optimizării cheltuielilor bugetare;
- tendința administrației publice locale de a acumula solduri bănești la sfârșitul anului și repartizarea acestora la cheltuieli în anul viitor, majorând deficitul bugetar și lipsind astfel, bugetele UAT de mijloace circulante pentru acoperirea decalajului temporar de casă, apelând, ulterior la Ministerul Finanțelor pentru transferuri.

În acest caz, este oportun ca autoritățile publice locale să ia atitudine față de eficientizarea utilizării resurselor financiare și orientarea cheltuielilor bugetare la atingerea rezultatelor social-economice finale.

O altă verigă a sistemului financiar public este bugetul asigurărilor sociale de stat, care prin reformele promovate în ultimii ani capătă o importanță tot mai semnificativă, atât financiar, cât și economico-financiar asupra întregii societăți. Dinamica indicatorilor financiari este prezentată în tabelul 5.

Bugetul asigurărilor sociale de stat incluzându-se în componența bugetului public național are o menire specială în cadrul acestui sistem. Din datele tabelului 5 veniturile acestui buget dețin o pondere medie de 10% în PIB și de 26% în veniturile publice. Însă, și în cazul când transferurile asigură aproximativ 18% din nevoile financiare. Datele prezentate în tabel arată că cheltuielile nu se înscriu în limitele veniturilor, înregistrându-se un deficit pe întreaga perioadă analizată, în afara anului 2008. Mecanismul transferurilor de la bugetul de stat este în continuă creștere. O altă problemă, care influențează acest buget în mod direct, este legată de cetățenii Republicii Moldova ce activează în străinătate, care fără a plăti cotizații rămân în afara sistemului de asigurări. În acest context, credem că este necesară implementarea experienței țărilor dezvoltate și, în special, a comunității Europene, care ar permite să avem un sistem mai transparent și mai flexibil.

O altă verigă a sistemului financiar public este fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Dinamica indicatorilor financiari este prezentată în tab. 6.

and, on the other, it creates some problems to the economically strong units and insufficient realization of the economic potential of poor administrations. Regarding the allocation of transfers from the state budget, the situation is presented in table 4. The revenue share of administrative - territorial units in the total public revenues is quite significant, ranging between 25% and 26% and respectively 10% of GDP, but their significant part of 47% is provided by the state budget transfers. Such a support for administrative-territorial units is provided by legislation in force, but remains questionable the independence of this link. The expenditure budgets of administrative territorial units in recent 2008-2009 years exceed the revenues and transfers obtained from the state budget, constituting 26% of total volume of public expenditures or 10% of GDP. According to the authors, in the execution of administrative territorial units' budgets arise some problems, such as:

- lack of management will at the local public administration level for collection of overdue payments from businesses in the budgets of LPA, to prioritize and optimize budget expenditures;
- local public administration tend to accumulate cash balances at the end of the year and their distribution in spending next year, thus depriving the budget deficit and increasing the budgets of LPA current assets to cover temporary cash gap, appealing, later on to the Ministry of Finance for transfers.

In this case, it is appropriate for local public authorities to take action towards the efficient use of financial and budgetary expenditures to achieve the final socio-economic results.

Another link in the financial system is the public social security budget, which gained a more significant importance in recent years by means of promoted reforms, both financially and economically for the whole society. The dynamics of financial indicators is presented in table 5.

The state social insurance budget being included in the composition of the national public budget has a special purpose within this system. The data in table 5 show that budget revenues have in average a share of 10% of GDP and 26% of public revenues. But also in the case when transfers cover around 18% of financial needs. The data presented in the table show that expenditures are not in the limits of revenues, registering a deficit throughout the period under review, except of 2008. Transfer mechanism from the state budget is continuously growing. Another issue that directly affects this budget is related to Moldovan citizens working abroad, without paying contributions remain outside the insurance system. In this context, we believe it is necessary to implement the experience of developed countries and, in particular the European community, which would allow us to have a more transparent and more flexible system.

Another link of the public financial system is compulsory health insurance funds. The dynamics of financial indicators is presented in table 6.

Tabelul 5/Table 5

Dinamica veniturilor, cheltuielilor și excedentului (deficitului) bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2005-2009 (executat)

Dynamics of incomes, expenditures and surplus (deficit) of state social insurance budget during 2005-2009 (executed)

Indicatorii/Indicators		2005	2006	2007	2008	2009
Veniturile/ Revenues (mln.lei)		3696,1	4347,7	5157,2	6362,8	7581,7
Ponderea/ Share (%)	în veniturile publice/in public revenues	25,13	24,32	23,13	24,93	32,23
	în PIB/in GDP	9,82	9,71	9,65	10,11	12,63
Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat fără transferuri / State social security budget revenues without transfers (mln.lei)		2978,3	3686,6	4365,5	5460,6	5613,2
Transferuri de la bugetul de stat/ Transfers from the state budget (mln.lei)		717,8	661,1	791,7	902,2	1968,5
Ponderea Transferurilor/ Share of transfers (%)	în veniturile totale BASS/in total revenues of SSSB	19,42	15,20	15,35	14,17	25,96
	în PIB/in GDP	1,9	1,48	1,48	1,43	3,28
Cheltuielile/Expenditures (mln.lei)		3 697,8	4 378,1	5 244,6	6 315,1	7 607,2
Ponderea/S hare (%)	în cheltuielile publice totale/in total public expenditures	26,51	24,36	23,39	24,15	27,81
	în PIB/in GDP	9,82	9,78	11,68	10,03	12,67
Excedentul (deficitul)/Surplus (deficit), (mln.lei)		-1,7	-30,4	-87,4	47,7	-25,5
Ponderea în PIB/Share in GDP, %		-4,51	-0,07	-0,16	0,07	-0,04

Sursa: Calculat în baza datelor Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și a datelor Biroului Național de Statistică www.mf.gov, www.statistica.md/ / Source: Calculated based on the data from the Ministry of Finance of the Republic of Moldova and the National Bureau of Statistics www.mf.gov, www.statistica.md

Tabelul 6/Table 6

Dinamica veniturilor, cheltuielilor, excedentului (deficitului) fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală în anii 2005-2009 (executat)

Dynamics of incomes, expenditures, surplus (deficit) of compulsory health insurance funds during 2005-2009 (executed)

Indicatorii/ Indicators		2005	2006	2007	2008	2009
Veniturile/ Revenues (mln. lei)		1281,7	1559,1	2036,4	2688,7	2878,9
Ponderea/ Share (%)	în veniturile publice/ in public revenues	8,71	8,73	9,13	10,53	12,24
	în PIB/ in GDP	3,40	3,48	3,81	4,27	4,79
Veniturile fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală fără transferuri/ Revenues of compulsory health insurance funds without transfers (mln. lei)		442,2	557,9	841,40	1211,1	1422,1
Transferuri de la bugetul de stat/ Transfers from state budget (mln. lei)		839,5	1001,6	1195,0	1477,6	1456,8
Ponderea transferurilor/ Share of transfers (%)	în veniturile totale FAOM/ in total revenues of CHIF	65,49	64,18	58,68	54,96	50,60
	în PIB/ in GDP	2,23	2,24	2,24	2,35	2,43
Cheltuielile/ Expenditures (mln. lei)		1 108,0	1 485,4	1 894,6	2 572,0	3 071,4
Ponderea/ Share (%)	în cheltuielile publice totale/ in total public expenditures	7,94	8,26	8,45	9,84	11,22
	în PIB/ in GDP	2,94	3,31	3,54	4,09	5,12
Excedentul (deficitul)/Surplus (deficit) (mln. lei)		173,7	73,7	141,8	116,7	-192,5
Ponderea în PIB/ Share in GDP, %		0,46	0,16	0,27	0,19	-0,32

Sursa: Calculat în baza datelor Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și a datelor Biroului Național de Statistică www.mf.gov, www.statistica.md/ / Source: Calculated based on the data from the Ministry of Finance of the Republic of Moldova and the National Bureau of Statistics www.mf.gov, www.statistica.md

Analiza datelor din tabelul 6 reflectă un trend crescător al fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală la redistribuirea produsului intern brut, care, în ultimii ani, se situează la nivelul mediu de 4,0% din PIB. Veniturile acestui fond dețin o pondere medie de 8% în veniturile publice, iar transferurile de la bugetul de stat au o pondere de 50,60% în veniturile totale ale FAOAM în 2009. Datele prezentate în tabel arată că cheltuielile se înscriu în limitele veniturilor, înregistrându-se un excedent pe întreaga perioadă analizată, în afara anului 2009. Mecanismul transferurilor de la bugetul de stat este în continuă creștere.

Din analizele efectuate privind echilibrarea verticală a sistemului bugetar, se observă importanța acordată și ponderea însemnată a transferurilor interbugetare. În cadrul bugetelor unităților administrativ-teritoriale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurărilor de asistență medicală obligatorii, transferurile dețin un loc special în asigurarea finanțării acestor bugete. În realitate, o asemenea evoluție reflectă deformarea structurală a sistemului bugetar, distribuția irațională a resurselor, cât și ineficienta mecanismelor de redistribuire a potențialului financiar. Cu toate că au fost sporite împuternicirile privind autonomia financiară, autoritățile publice de nivelul I rămân până în prezent limitate. Această situație se exprimă prin dependența autorităților publice locale de nivelul I (sate, comune, orașe) față de autoritățile publice de nivelul II (raioane, municipii) privind formarea bugetelor proprii, dat fiind că prin legislație nu este stabilită o cotă fixă sau minimă de defalcări de la veniturile generale de stat pentru bugetele unităților administrativ-teritoriale.

O altă problemă majoră, care caracterizează în prezent relațiile interbugetare, este tendința autorităților publice locale de diferite niveluri de a subestima baza fiscală în scopul majorării transferurilor de la bugetul de stat. Actualul sistem de transferuri nu dispune de un mecanism pentru încurajarea efortului fiscal local și a eficienței cheltuielilor publice. Ca și la nivelul central, procesul de planificare bugetară la nivel local are un șir de deficiențe, dintre care principalele sunt capacitățile scăzute de elaborare a prognozelor financiare pe termen mediu și lipsa fazei de analiză și planificare strategică, care ar spori nivelul de previzibilitate și ar evalua impactul politicilor bugetar-fiscale promovate.

Concluzii și recomandări:

1. Echilibrul financiar, fiind o componentă a echilibrului valoric, la rândul său, constituie partea integrantă a echilibrului economic general, ce exercită influență asupra creșterii producției, nivelului ocupării forței de muncă, repartizării și redistribuirii fondurilor financiare, asigurând, astfel, fundamentul necesar unei creșteri economice durabile.

2. Asigurarea echilibrului financiar impune perfecționarea sistemului bugetar prin crearea unui mecanism eficient de planificare a bugetului și elaborare a politicilor macroeconomice, în conformitate cu strategia de dezvoltare pe termen lung.

3. În prezent în Republica Moldova există un șir de factori care împiedică gestionarea eficientă și transparentă a finanțelor publice. De aceea este necesar ca sistemul bugetar să fie echilibrat, și creșterea anuală a veniturilor bugetare să corespundă ritmului de creștere a cheltuielilor bugetare, exprimate prin intermediul indicatorilor elasticității.

Analysis of the data in table 6 reflects an increasing trend of compulsory health insurance funds in the redistribution of gross domestic product, which in recent years stands at the average level of 4,0% of GDP. Revenues of this fund have an average weight of 8% of public revenues, and transfers from the state budget account a share of 50,60% of total revenues in 2009 of CHIF. The data presented in the table shows that expenditure limits are inscribed in revenue limits, registering a surplus throughout the analyzed period, except of 2009. The transfer mechanism from the state budget is in continuous growth.

From the analysis carried out on vertical balancing of the budget system, is observed the importance given to the significant share of inter-budgetary transfers. In the administrative-territorial units' budgets, state social insurance budget and compulsory health insurance, transfers have a special place in securing funding of these budgets. In fact, such an evolution reflects the structural deformation of the budgetary system, irrational distribution of resources and inefficient mechanisms for redistribution of financial potential. Although the powers of financial autonomy were increased, public authorities of level I remain limited so far. This situation is expressed by the dependence local public authorities of level I (villages, communes, cities) towards the second-level public authorities (districts, municipalities) of the formation of own budgets, given that the legislation does not is set a fixed rate or minimum breakdown of state revenues for the budgets of administrative-territorial units.

Another major problem that currently characterizes the inter-budgetary relations is the tendency of the public local authorities to underestimate the tax base in order to increase the transfers from the state budget. The current transfer system lacks a mechanism to encourage local tax effort and efficiency of public spending. As the central budget planning process at local level has a number of shortcomings, among which the main are low capacity to develop medium term financial forecasts and the lack of strategic planning and analysis phase, which would increase the level of predictability and assess the impact of budget and fiscal policies pursued.

Conclusions and recommendations:

1. Financial balance, being a component of the value equilibrium, in its turn, constitutes an integral part of general economic equilibrium, who exercises influence on output growth, employment level, distribution and redistribution of financial funds, thus, ensuring the necessary basis for sustainable economic growth.

2. Ensuring financial stability requires improving the budgetary system by creating an effective mechanism of budget planning and macroeconomic policy elaboration, in accordance with the long-term development strategy.

3. Currently in the Republic of Moldova there are a number of factors that impede effective and transparent management of public finances. That is why it is necessary to balance the budget system, and increase revenues to meet annual growth rate of spending, expressed through

4. Încasările bugetare trebuie să acopere necesitățile planificate. Trezoreria de Stat cu funcția de menținere a echilibrului trebuie să scoată în evidență situația reală în perioada dată și să întreprindă măsuri de menținere a echilibrului financiar.

5. Pentru perfecționarea mecanismului de funcționare a economiei naționale, trebuie luate în considerare anumite trăsături definitorii ale determinării și realizării echilibrului financiar, printre care menționăm: gradul de dezvoltare a economiei; identificarea și analiza tuturor factorilor cu acțiune previzibilă pe o perioadă considerată, cât și a posibilităților survenirii unor factori noi, sprijinirea pe resursele financiare mobilizate pe plan național.

elasticity indicators.

4. Budget revenues must cover the planned needs. The State Treasury with the function to maintain the balance should highlight the real situation during the given period and to take measures to maintain financial stability.

5. In order to improve the functioning of the national economy there must be taken into account certain defining features of determination and achievement of financial equilibrium, among which we mention: the degree of economic development, identifying and analyzing all the factors that prediction action for a considered period and possibility of occurrence of new factors, supporting the financial resources mobilized domestically.

Bibliografie/Bibliography

1. Annual Budget Law for 2005, 2006, 2007, 2008, 2009.
2. Report on budget execution for 2005, 2006, 2007, 2008, 2009.
3. www.mf.gov.md.
4. Iulian Văcărel and others, *Public Finance*, Didactic and Pedagogic Publishing House, Bucharest, 2000.
5. Nicholas-Văleanu Ivanciu, *History of Economic Thought*, Didactic and Pedagogic Publishing House, Bucharest 1995.
6. Babe Al, *The Financia equilibrium and Socialism*, Political Publishing House, Bucharest: 1979.
7. Constantin Popescu, *Equilibrium of Advance*, Efficient Publishing House, Bucharest: 1998.
8. Banc P., M. Bătrancea, Bătrancea I., *Expressions of Financial Equilibrium*, Tribune Publishing House, Bucharest, 2001.
9. George Manolescu, *Budget. Theoretical and Economic Approach*, Didactic and Pedagogic Publishing House, 1998.